

Kern / 3494

(1-19)

C A R T E S I A N A E
PHILOSOPHIAE EFFICACIA
IN MUTANDA
IN MEDICAE INDOLE
CONFERENDI
FACULTATIS MEDICAE HALLEN-
SIS

AD HONORANDUM
MAGISTRI
ANTONII MORHANNI
DOCTORIS MEDICI
GRADUM ET IMMUNITATEM
INSTITUTIUM HUIUS
IN MEDICINA
HALLAE
MDCCLXXII

(4)

DE
HERNIARUM
OPERATIONE
ANALECTA

CONSENSU FACULTATIS MEDICAE,

PRO

GRADU DOCTORIS

MEDICINAE ET CHIRURGIAE

OBTINENDO,

DIE XIII. SEPT. MDCCXCVII.

EXHIBET

AUCTOR

FRIDERIC. GUILIELM. FERD. SCHULTZ,

FRIGNITIUS, *Portenberg*

SOC. SYDENHAMIANAE HALENSIS SODALIS.

HALAË,
IN OFFICINA BATHIANA.

M U N I C I P A L I T A T

O P E R A T I O N E

A N N A L E S

C O N T I N E N T

G R A M M A T I C A

M A T H E M A T I C A

P H I L O S O P H I A

H I S T O R I A

G E O G R A P H I A

P E D A G O G I C A

V I R O

EXPERIENTISSIMO, EXCELLENTISSIMO,

CAROLO GUILIELMO
SCHULTZ,

MEDICINAE ET CHIRURGIAE DOCTORI,
ARCHIATRO POPULARI IN PROVINCIA PALAEO-
MARCHICA, POLIATRO SEEHUSANO,
WERBENIENSI ETC.

PATRUO SUMME VENERANDO;

NEC NON

V I R O
ILLUSTRI CONSULTISSIMO
IOANNI GUILIELMO LESSER,
REGI BORUSS. A CONSIL. IUSTITIAE,
QUAESTORI SUPREMO CIRCULI PRIGNIT,
ADFINI LONGE DILECTISSIMO,
HANC OPELLAM REVERENTIAE ET GRATI ERGA
TOT TANTAQUE BENEFICIA ANIMI ET
PERPETUI AMORIS TESSERAM

D. D. P.

A U C T O R.

VIRI EXCELLENTISSIMI, DOCTISSIMI,
PATRONI ET FAUTORES COLENDISSIMI,

Eorum, qui aliis libros suos dedicare solent, varia omnino solet esse ratio, cum hi viros dignitate et potentia florentes sibi fautores efficere studeant, illi autem lucri causa suas opellas magnorum hominum nominibus inscribant, nec desint alii, qui, ut splendorem suo nomini addant, illustribus titulis utantur et abutantur saepissime. Nihil vero horum me permovit, ut primitias studiorum meorum **VOBIS, SUMMI VIRI**, nunc offerrem, cui, ut **VESTRAM** mihi benevolentiam conciliem, plane opus non est, experto nempe animum **VESTRUM** in mea commoda, et operas **VESTRAS** pro juvanda conditionis meae utilitate tam generoso modo et amica mente impensas. Sane plurimum de me meriti estis, **PATRONI OPTIMI, VOBIS** praecipue debeo, quod

in fine cursus academici mei hoc tempore,
quo summi in medicina honores mihi capef-
fendi sunt, Apollineae arti operam me
dedisse haud poeniteat, et quod de felici
studiorum meorum progressu mihi gratulari
posse videar. Volebam tantummodo, ut publi-
cum aliquod gratitudinis meae et animi in
VOS exstaret monumentum, idque hac
hujus diatribae oblatione VESTRIS nomi-
nibus amplissimis consecrare satago. Non
dubito, quin animi nostri sensus quam ipsum
munus potius intuituri sitis, pacatoque vultu
levidenssem hanc opellam accepturi. Faxit
supremum numen, ut VOS, VIRI OPTIMI,
omni humana felicitate pro votis meis frua-
mini, quam diutissime. Valete, neque
desinite VESTRO favore profesequi,

Amplissimorum Nominum VESTRO-
RUM,

cultorem addictissimum

Frid. Guil. Ferd. Schultz.

DE
HERNIARUM OPERATIONE.

SECTIO I.
HISTORICA.

§. I.

De herniarum earumque externis remediis et ipsa incisione acturum decet, primordia methodi investigare, atque fata varia indigitare, quae operatio haec tulit, ut luculenter pateat recentioris chirurgiae dignitas, aut veterum chirurgorum doctrina ususque. Priusquam autem ipsa methodi hujus vestigia in pristinis monumentis inquiramus, notandum, quod ortus solertioris chirurgiae scholae Alexandrinae tribuendus sit. Antequam enim diducta esset Alexandriae ars medica in tres partes, quibus singulis singuli viri incumbere, medici chirurgiam exercentes operationes ipsas

fere negligebant, vel eas solertia digna non excolebant. Postquam vero suos professores habere chirurgia coepit, in Aegypto quoque increvit, PHILOXENO maxime auctore, qui pluribus voluminibus hanc partem diligentissime comprehendit. Horum auctorum opera quamquam haud amplius supersunt, exstant tamen fragmenta eorum varia apud CELSUM, qui solerter atque curatissime ea servavit.

§. 2.

CELSUS, vir ἀνιαιτρολόγητος, sed iudicii et lectionis immensae, ex Alexandrinorum Romanorumque chirurgorum scriptis ea selegit atque posteris reliquit, quae ad manuum operationum exercitium pertinebant. Quod nostram vero attinet operationem hoc modo eam instituere jubet: ramicem, si super ipsum scrotum est, adurendum esse tenuibus et acutis ferramentis, quae ipsis venis infigantur; cum eo, ne amplius, quam has urant: maximeque, ubi inter se implicatae glomerentur, eo ferrum id admovendum, tum super farinam ex aqua frigida subactam injjiciendam esse, utendumque ꝑo vinculo,

quod idoneum ani curationibus sit ¹⁾). Tertio die lenticulam cum melle imponendam esse, post ejectis crustis ulcera melle purganda, rosa implenda, ad cicatricem aridis linamentis perducenda esse. Quibus vero super mediam tunicam venae tument, incidendum inguen, atque tunicam promovendam esse, ab eaque venae digito vel manubriolo scalpelli separandae. Qua parte vero inhaerebant, et ab superiore et ab inferiore parte lino vinciendae, tum sub ipsis vinculis praecidendae, reponendusque testiculus est.

Ubi vero in ipso inguine ramex est, si tumor modicus est, semel incidi; si major, duabus lineis debet, ut medium excidatur: deinde non extracto testiculo colligendas venas vinciendasque esse, ubi tunicis inhaerebunt, et sub his nodis praecidendas ²⁾).

1) Fasciam nempe applicat, cui imo loco pila adfuta est ex panniculis facta, quae ad repellendum intestinum ipsi illi subjicitur, deinde reliqua fasciae pars arcte circumdatur, sub quo saepe et intus conpellitur intestinum et inter se tunicae glutinantur.

2) CELSUS lib. VII. cap. 22. 24.

§. 3.

Ex his CELSI consiliis patet, usionem atque incisionem ramicis tunc temporis in schola Alexandrina jam insigniter celebratam fuisse. Quod etiam LEONIDAE Alexandrini, Episyntetici dicti, qui non multo ante Galeni tempora vixisse videtur, locus in AETIO servatus confirmat. Communem anti-quitatis opinionem, ramices oriri a rupto peritoneo, ita LEONIDAS jam finivit, ut alios cum tenso, alios cum rupto peritoneo junctos esse pronunciaret. Herniam inguinis, quae ruptum supponat peritoneum, haudquaquam adeo difficilem esse curatu, ac eam, quae extensum agnoscat: in utroque casu primo esse adstringentia apponenda, cum repositae fuerint partes prolapsae, vicinasque esse scarificandas partes. Tum ferruginem emplastrorum et aliorum adstringentium ex balauistiis, gallis, rhoë coriaria, acacia etc. suadet. Tutiozem tamen esse his remediis usionem, si peritus artifex contingat 3).

3) AET. tetrab. IV. ferm. 2. cap. 24. pag. 694.
coll. STEPH.

§. 4.

GALENUS hanc chirurgiae partem, sicut plerasque alias, in quibus non satis versatus fuit, non admodum dilucide protulit. De vulneribus peritonaei agens, quae intestina prolapsa attraxerunt, non scalpellis utrinque acutis, sed syringotomis instrumentis esse dilatanda haec vulnera, ut intestina prolapsa reponi possint, suadet 4). Quem locum frequenter postea adduxerunt, qui de herniarum curatione chirurgica, quam GALENUS tamen neglexit, ad GALENI mentem loqui cupiebant: unico fere excepto RHAZEO, qui non bene ramicum curationem descripsisse GALENUM ingenue fatetur.

§. 5.

Optime autem et uberrime herniotomiam tractavit inter veteres Graecos PAULUS Aegineta, chirurgorum veterum facile princeps. Quum utrumque genus ramicis quoque statuatur, cum rupto et extenso peritonaeo; hunc quoque tantum curandum esse

4) GALEN. meth. med. lib. VI. cap. IV. pag. 77.
Cl. VI. ed. FROBEN.

perhibet. Diferte loquitur de herniae inguinalis incifione ope scalpelli, quam vetuftiores medici maxime praedicaverint, quamque ipfe uftioni praeferre videtur. Hanc tamen operationem, cum recentioribus praecipue placeat, effe quandoque infituendam. Trigonum itaque locum atramento describendum effe in inguine, quo facto adhibenda cauteria ipfa et efcharas deinde remouendas.

Quum vero inteftinum in fcrotum ufque prolapfum fuerit, forteque adglutinatum tefticulo, cautiffime et uberrime methodum describit, qua vaginalis tunica debeat feperari ab inteftino atque hoc reponi, ut conglutinatio rupturae contingat 5). Tefticuli auferendi faepius neceffitatem adeffe, monet.

§. 6.

Qui Graecorum veftigia fequebantur, Arabes nil antiquius habuerunt, quam excubere atque traducere confilia, quae a recentioribus imprimis Graecis exhibita fue-

5) PAUL. Aegin. lib. VI. cap. 65. 66. p. 199. 200. (ed. Bafil. graec. fol. 1538.)

rant. Caetera imprimis adhibenda esse in hernia IOANNES SERAPIONIS filius, Syrus, seculi noni initio, suadet 6). RHAZEUS quoque meliora forsan cognoscens consilia PAULLI Aeginetae, Galeni tractatum de herniis vilipendit. Ipse tamen praeter emplastra ex bdellio et ammoniaco composita nullam fere suadet operationem: bene tamen distinguit inter herniam omenti et intestinorum 7).

Emplastra varia adstringentia commendat ALY ABBATIS filius, in ea herniae specie, quae relaxationem supponit, lubenter autem concedit, ruptura cum adsit in hernia, haudquam haec sufficere remedia: sed debere refugi ad cultri opem 7).

§. 7.

Negligenter et obiter tractat hernias Arabum medicorum princeps EBN SINA. Primo distinguit rupturam a relaxatione peritonaei in hernia. In illa consolidandum esse vulnus, in hac vero adstringendas partes laxa-

6) Pract. lib. V. c. 15. fol. 136.

7) HALY ABB. pract. lib. VII. c. 51. f. 152. c.

tas. Consolidari autem posse vulnus medicamentis glutinantibus et stypticis, quibus opem ferat aliquando cauterium, sed ferrum ipsum dissuadet meticulosus homo, qui, more orientalium Arabum, quamcunque metuit operationem ferro institutam. Stypticis variis et bracheiis credit omnes curationis numeros absolvi posse ⁸⁾.

§. 8.

Sicut eminent inter Graecos PAULUS Aegineta, ita inter Arabas palma dignissimus est ABULCASIS ALZAHARAVIUS, Hispanus, qui seculo duodecimo vixit. Egregie et mascule docet herniam scrotalem hoc modo tractandam esse: Dum decumbat aeger supinus, extendendam esse cutem, quae sequatur inguina fursum, scindendam testiculorum tunicam omnem in longitudine, dein figendos esse in labiis vulneris hamos, quibus opus sit, ut illis aperiat incisis. Sit autem incisio ejus magnitudinis, ut possit testiculus transire. Dein deglubendas esse membranas, quae sub cute

8) Avicenn. canon. lib. III, fen. 22. tr. 1, c. 2.
f. 398. b.

testiculorum sunt, adeo ut albuginea ex omni parte deradatur. Tunc intromittendum digitum indicem in id, quod est inter membranam albugineam et inter membranam secundam, itaque liberandam adhaerentiam a parte testiculi postera. Tum conduplicandam manu dextra cutem testiculorum introrsum et simul extendendam esse membranam albugineam sursum manu sinistra: sursum testiculus attollendus et liberanda adhaerentia, quae a tergo est. Scrutandum insuper digito, ne sit ibi quid intestini in membrana albuginea involutum. Quodsi tantillum ejus ibi inveneris, intrudas illud in ventrem. Dein sumatur acus, in qua est filum crassum ex decem filis conduplicatum, et intromittatur prope extremum membranae, quae est sub cute testiculorum, quae sequitur fissuram. Tum incidendas esse filii extremitates, donec sint quatuor fila, et componendam partem earum alteram cum altera, in forma crucis, et cum illis ligandam membranam, quae dicta est esse sub cute testiculorum, ligamento forti a duobus lateribus. Tum etiam involvendas filorum extremitates et ligandas ligatura forti adeo, ut non possit ex vasis, quae nutriunt, ad illos aliquid san-

guinis dimitti, ne ab hoc accidat tumor calidus.

Fiat etiam secunda ligatura extra primam, ab hac distans paullo minus quam duos digitos. Post has duas ligaturas, linguas ex membrana, quae est sub cute testiculorum, quantitatem magnitudinis digiti, et residuum omne ejus rotunda forma incidas, et cum eo testiculum etiam auferas. Deinde facienda in inferiori parte cutis testiculorum incisio, ut ex ea affluat sanguis et sanies, lana autem carminativa in oleo madefacta adhibetur, et in vulnus applicetur. Quandoque quoque aduritur membrana albuginea post incisionem, ut sanguinis fluxus sistatur.

Cum tantum in inguine adest hernia, curanda vel ustione, vel incisione. Haec vero ita fit, ut incidatur locus rupturae tumens per latitudinem, ad trium digitorum quantitatem. Deinde firmiter constringendae membranae, quae sunt sub cute, adeo ut denudetur membrana alba, quae sequitur cutem. Radium deinde imponas loco eminenti, fortiterque comprimas membranam, ut in profundum
ventris

ventris transeat; post consuas duo loca eminentia super extremitatem radii, et conjunge futura unum cum altero. Deinde extrahere extremitatem radii, neque incidas membranam, neque tangas testiculum, neque quid aliud; tum curato modo eo, quo vulnera curantur 9).

§. 9.

En totam ALBUCASIS methodum, qua operationem in hernia instituit! Transit chirurgia Arabum demum in Occidentem, et primae saeculi decimi tertii scholae Italicae bene hactenus meruerunt de arte chirurgica, ut bona praecepta Arabum in suos usus converterent atque ad statum morbosum applicarent.

ROGERIUS jam Parmensis uestionem ramis uberius describit, quam in rupturis magnis, aut iis, quae in proveciore aetate accidunt, instituendam esse perhibet. In decubitu supino testiculus partis adfectae cautissime ducatur ad herniae locum, et ibi carbone signe-

9) ALBUCAS. chirurg. lib. II. sect. 67. p. 10
312. ed. Channing.

tur orbis. Tunc ferrum calidum in orbem
 ducatur et in formam crucis; firmiter autem
 ligetur ope acus subtilis pars prolapsa: quo
 facto tribus cauteriis caute et diligenter usque
 ad stylos subtus immiffos uratur. Est quan-
 doque ruptura parva, tunc accipiatur pellicula
 cum testiculo, et ferrum candens ducatur huc
 et illuc, sursum et deorsum, et hoc tribus vi-
 cibus. Quandoque supra eundem locum ac-
 cipitur pellicula sola et in longum inciditur,
 et testiculo hinc inde usto adhibeantur adfrin-
 gentia ¹⁰⁾ Eodem modo curat rupturam si-
 phac discipulus ROGERII, ROLANDUS Parmen-
 sis ¹¹⁾.

§. 10.

Uberius adhuc describit incisionem her-
 niae GUILIELMUS de SALICETO, ejusdem se-
 culi chirurgus. Ante operationem clysmata
 applicat, tunc inquit in locum eum, unde
 testiculus in scrotum descendere solet, ita ut
 ducat testiculum versus annulum inguinalem.
 Quo explorato, mittendus testiculus, ut de-
 scendat versus locum congruum, neque ex-

10) ROGER. chirurg. c. 37. f. 375. a.

11) ROLAND. chirurg. c. 32. f. 198. a. b.

trahendus, ut faciunt quidam stolidi medici et ignorantes: sed nervum illum solum et viam accipe, per quam descendebant intestina ad locum testiculi, quae via dicitur didymus et oscheum, et liga illam viam et nervum optime filo laneo et lineo subtili quadruplicato in duobus locis illius nervi, et sit inter duas illas ligaturas distantia unius digiti: et illud spatium incidatur per medium in transversum, subitoque cauterizetur totus locus incisionis, postea impleatur plumaceolis albumine ovi solo involutis, et fasciis probe ligetur. Clysmata autem quotidie postea applicentur et decumbat semper supinus aeger, usque dum sanguinis fluxus non ultra metuendus fuerit. Tunc butyro illito eschara solvenda. Saepius tamen absque ulla incisione folis constringentibus et bracheriis se curasse has hernias testatur ¹²⁾. Verbotenus fere ABULCASEM sequitur BRUNUS Calaber ¹³⁾.

§ II.

Chirurgiae Gallicae instaurator, LANFRANCUS Mediolanensis, sicut multa peculia-

B 2

¹²⁾ GUILIEM. DE SALIC. c. 44. f. 317. b.

¹³⁾ BRUN. c. 10. f. 126.

ria habet, ita etiam hanc methodum suo plane modo tractat. Primum quidem dignoscendum esse speciem herniae, adsitne vera peritonaei fissura, sive laxatio tantum ejusdem, quod ex doloribus subitaneis conatur cognoscere, et ex facili adscensu intestinorum prolapsorum, dum sursum reprimantur, cum ruptura vera adfuerit. Lentius vero descendere intestina, neque adeo profundum petere locum, neque tam facile retrocedere repressa, cum sola relaxatio tunicae adest. Ubi per fissuram descenderunt intestina, non laborandum diutius in emplastris et bracheriis, sed cauteria applicanda, ut cicatrix oriatur super ruptura. Varios modos deinde recenset, quo herniotomia perpetretur. Nonnullos enim testiculum extrahere, quod ipse etiam minime reprobat, alio tamen modo curationem fuscipit. Etenim prius urit candente ferro funiculum spermaticum, ut cicatrix firma oriatur: cum vero deinde corruptio testiculi necessario sequi debeat, emittit postea putridum testiculum. Aliam methodum minus certam habet. Reductis enim intestinis a loco superiori ossis pectinis usque ad inferius, facit ordinem cauteriorum punctualium, ut unumquodque cauterium ad os usque

descendat. Nam ex hoc dura cicatrix oboritur, quam transire intestina ulterius nequeunt. Aliam denique methodum suo ingenio perfectam ita describit: tenacula duo per longitudinem scissa ita admovet cuti pectinis, ut cultellus mediam scissuram transire possit: fringit cutem et simul candente novacula totam hanc pellem comburendo transcindit, ut fiat cicatrix. Postea funiculus spermaticus cicatrice obducendus: unco postea elevat funiculum et filo fortiter confringit, sub illo autem applicat cauterium, quo cicatricem conatur producere. Filum illud funiculo spermatico injectum cavet a noxa cauterii, nec reprimit nutrimenti transitum ad testiculum. Denique taxat eos qui sine urgentibus indicantibus operationem hanc, vel etiam usionem testiculi suscipiant, cum variae herniae possint etiam absque operatione solis bracheriis sanari. 14)

§. 12.

Transeo jam ad seculi decimi tertii lumen, GUIDONEM de CAULIACO, qui insigni-

14) Lanfranc. chir. magn. tr. III, doctr. 3. c. 7. f. 242. b.

ter meruit de toto artis chirurgicae ambitu. Hic praestantissimus autor et hanc operationem variam ex sententia variorum auctorum recenset. Incisionem suaferant Albucasis et Brunus; cauterium idem Albucasis et Rogerius; ligaturam idem Rogerius; elevationem funiculi spermatici et ustionem pectinis Lanfrancus; filum aureum autem BERNARDUS METIS, obscurus ceteroquin homo. Incisa enim carne ligabatur funiculus spermaticus filo aureo, suebatur vulnus, et intus filum linquebatur. Et ita longitudine constrictionis corrugabatur et constringebatur funiculus. Ipse vero GUIDO, quia ignis sit terribilis, elegit sibi cauterium potentiale, et praesertim arsenicum, quod cum aceto temperat aut cum opio et bona diaeta. Tum reducto testiculo, signat carbone ambitum testiculi, et ad molem castaneae parvae ex calce viva et sapone molli ruptorium parat, et circumdat ruptorium panno cerato. Altero die solvit ligaturam et incidit locum, quo facto in foveam arsenici cum opio mixtum tantillum condit, quantum frumenti granum complectitur. Ligatis porro partibus non removeatur causticum, nisi post duos aut tres dies, donec dolor

quieverit. Ita continuo fiat, donec caro tota sit corrupta ad funiculum spermaticum usque, quod cognoscitur per inflationem bursa testiculorum et per dolorem partium posteriorum. Varios deinde casus narrat, ubi hoc corrosivum tutissimam praebebat medelam. 15)

LANFRANCI modum sequuntur PETRUS ARGELATA 16) et Marcus GATINARA: 17) causticis enim cute aperta, cultello ignito scrotum amburunt.

§. 13.

Ustio itaque funiculi spermatici, ipsaque castratio in toto fere medio aevo summis laudibus celebrabantur, ut et seculo decimo sexto Ioannes DE VIGO ignem adhuc vinculo jungeret, 18) et Gabriel FALOPPIUS urere jubet anulum abdominalem ad cicatricem

15) GUID. CAULIAC. tr. VI. doctr. 2. f. 77. c.

16) Oper. chirurg. f. 107.

17) De curis aegritud. f. 162.

18) Chirurg. lib. II. f. 82.

producendam et callum annulo inducendum.¹⁹⁾ Illo autem seculo magnum ingenium Ambrosii PARAEI illuxit, qui egregiis argumentis usionem vasis spermaticis nocere docuit, castrationemque prohibuit. Plumbo potius quam auro processum peritonaei intercept: atque, quoties plurimus adeps processui peritonaei adhaeserit, saccum super specillum aperire jubet.²⁰⁾

Neque tamen penitus desertae fuerunt variae methodi, quibus veteres utebantur. Petrus enim FRANCO, chirurgus Lausannensis, in usum iterum vocavit punctum aureum BERNARDI METIS, quod nullum dolorem afferre fatetur.²¹⁾ Itali fere omnes chirurgi, FABRICII HILDANI temporibus, ferro et igne libere utebantur: punctumque aureum a variis Germanis, ut Henrico SOBINGER, adhibebatur. Ipse tamen HILDANUS ut et FABRICIUS AB AQUAPENDENTE, abstinebant mascula hac ac crudeli methodo, maxime vituperantes

19) De vulner. particular. p. 312.

20) Oeuvres. liv. VII. c. 19. p. 190.

21) Des hernies p. 59.

escharotica et ipsam castrationem. PARAEUM quoque sequitur Petrus FIGRAUS, facultatis medicae Parisiensis decanus, qui punctum aureum numquam feliciter cēssisse testatur: ab eo convulsiones natas, quas non potuerit nisi exstirpato testiculo sanare, et caustico quoque herniae applicato mortem observavit. Satis recte herniam uri, donec cicatrix dura intestinum retentura subnascatur. ²²⁾

§. 14.

Ultra veri limites masculam chirurgiam varii praeteriti saeculi chirurgi spreverunt, velut Hugo BABYNET, medicus Aurelianensis, qui emplastrum suum laudat ex pice alba cum terebinthina et rubro fantalo compositum: id mire extollit in sinistri lateris herniis, dextro latere utitur bracherio. Deinde probat succos adstringentes tormentillae et alios. ²³⁾

Quos quidem injustos contemtores masculae chirurgiae uberrime et acute refutat

22) FIGRAI. epitome praecept. chirurg. p. 270.

23) La maniere de guérir les descentes de boyaux sans tailler ni faire incisions. 12. Haye. 1630.

Marc. Aurel. SEVERINUS, medicus Neapolitanus. In ileo enim, qui herniam incarcerationam sequatur, sine mora novacula discindendum ligamentum seu vinculum inguinis, vel etiam testiculus exsecandus. 24) Ustionem quoque commendat ut maxime salutiferam methodum in herniis plurimis. 25)

Ita quoque Guilelmus HARVAEUS masculam chirurgiam in hoc adfectu exercebat. Id solum in excindendis herniis cancerosis egisse se testatur, ut praecisa vel ligata arteriola, nihil nutrimenti ad partem laborantem accederet: quo factum, ut tumor morticinus facile postea vel ferro vel igne extirparetur. 26) Eberhardus GOEKELIUS hoc tempore rarissimam publicavit observationem herniotomiae, quam in se ipso aeger instituerit, vasa spermatica cum testiculo, intermissa ligatione, abscindens, a nimia haemorrhagia ferme exanimis restitutus. 27)

24) De efficaci medic. p. II. c. 5. p. 79.

25) Ib. p. 134.

26) HARV. exercit. de generat. animal. p. 84.

27) GOEKEL. observ. cent. II. cons. 68.

Opinio vetus, herniarum alteram speciem oriri ex relaxato, alteram e rupto peritoneo, a variis praeteriti seculi chirurgis adhuc defensa fuit. Sic PURMANNUS peritoneaeum ruptum filo sericeo aut puncto aureo deligare aut vincire studebat: post MERYUM vero sanior opinio multo plus auctoritatis fideique acquisivit. Is enim primus fere diserte atque majoribus uberius demonstravit, peritoneaeum constanter produci in processum, qui sacco sit hernialis et testis tunicis adhaesatur: musculos abdominis suis tendinibus ei sacco exteriora involuera circumponere: saepe adhaerere inter se peritoneaeum, omentum et intestinum, aut omentum ad testem. Sic tandem melior etiam mutatio operationis herniarum exorta fuit, quam nostrorum temporum methodus sequuta est. 28)

28) Mém. de l'ac. des scienc. à Paris a. 1701.
p. 59.

S E C T I O II.
P R A C T I C A.

§. 16.

Quod operationem ipsam herniarum inguinalium et scrotalium attinet, primo consideranda sunt indicantia, seu ea symptomata et eae conditiones, quae suscipiendam esse operationem jubent.

Cum hernia sit morbus organicus, qui in praeternaturali situ et nexu partium versatur, ubi prolapsae sunt partes involucris suis naturalibus adhuc cinctae, generatim sequitur practica regula, situm naturalem in omni hernia esse restituendum, atque interstitia ea esse claudenda, quae prolapsui partium internarum favent. Quod, quoties fieri ope confringentium mechanicorum, *περιζωμάτων*, quibus pila adfuitur, adfringentiumque remediorum externorum potest, ad operationem ipsam nullo modo confugiendum esse videtur. Diutissime enim hernia tolerari potest, imo per totam viam persistere, absque ullo periculoso symptomate.

§. 17.

A. Incarcerata vero hernia primum est indicans operationis. Incarceratur autem hernia, dum vel annulus abdominalis, vel faccus hernialis adeo constringuntur, ut circulus sanguinis per partem prolapsam rite fieri nequeat, vel etiam in ipsis intestinis prolapsis inflammatio, quae tumorem partis prolapsae, constrictionem et circuli sanguinis impedimentum producere potest. Hinc faeces coagmentatae, induratae, flatu, vermes, corpora peregrina, ut nuces ceraforum etc. herniarum incarcerationem saepenumero producant.

§. 18.

Quaeritur vero, quonam tempore operatio sit instituenda, dum hernia incarcerata adest? Tempus hoc neque diebus neque horis finiri potest, cum provolutae partes saepius periculosissima inducant symptomata, si incarcerationio modo horulas paucas perfiterit. Alioquin vero incarcerationio diutius saepius protrahitur absque ullo ancipiti symptomate. Dolores itaque atrocissimi in parte prolapsa orti, et per abdomen tensum prorepentes,

calor molestus partis provolutae, impotentia alvum dejiciendi; flatuum copia, qui omnes sursum adscendunt, nonnunquam quoque faecum quantitatem secum abripiunt; pulsus durus, spasticus aut irregularis, debilis, vibrans, singultus aliaque id genus symptomata, festinandam esse operationem jubent. Quodsi, dum ejusmodi adsunt adfectus, auxilium chirurgicum procrastinatur, nil frequentius accidit, quam quae provolutae sunt partes, in gangraenam abeant. Indicatur itaque sub his symptomatibus illico operatio, quoties sueta leniora remedia bis terve inefficaciter adhibita fuerint.

§. 19.

Praefertim vero notandum, quod nunquam ad id temporis punctum procrastinanda sit operatio, ubi inflammatio terminum quemdam, aut vehementiae gradum jam adepta fuerit. Etenim, licet in illo casu operatio instituat, nihil tamen opitulari potest, cum saepenumero enteritis subsequatur. Metus quoque hujus operationis nullis potest defendi argumentis, cum praeter telam cellulosam, partes tendi-

neas quasdam, et sacco hernialem, seu peritonaei processum, nihil laedatur. Periculum autem, quod ex diuturniore incarcerationis mora infat, multo magis urget, quam id, quod operatio unquam producere potest.

§. 20.

B. Cum glutinata sunt inter se intestina provoluta, eamque ob causam reduci nequeunt, cultellus chirurgicus opem ferre debet, nisi ab omni symptomate liber herniosus vitam suam protraxerit. Herniae omentales, nonnunquam minime incarceratae firmiter tamen adhaerent et sacco herniali et ipsi annulo abdominali. Hinc nil mirum, si in herniis femoralibus, ubi omentum praecipue devolutum esse solet, operatio, maxime anceps eo loco, nonnunquam requiritur. Simili plane modo in omento frequentias subnascuntur tumores duri aut steatomata.

§. 21.

C. Parvae, recentes et incompletae herniae, cum unicus tantum paries, aut appendix omentalis fistulae intestinalis per interstitia musculorum abdominalium prolapsa est, tunc

indicat operationem, cum tractio et tensio oritur, quae lenioribus remediis tolli nequit. Parvae enim appendices intestinorum multo magis adaugent periculum in ranice, quam si insignis portio tractus intestinorum provoluta est.

§. 22.

Quodsi ad ipsum operationis modum consilium transferimus, prius obstacula generalia removenda, ex quibus alioquin sequi possit malorum caterva, quae operatio ipsa non producit. Alvus itaque libera servanda clysmatibus et lotionibus; urina mittenda, aut, dum sanguinis copia urget, vena etiam secanda.

Tum aeger decumbere jubetur supinus, non in mensa, sicut varii veteres chirurgi suaserunt, sed in margine lecti, ita ut pedes dependeant, vel fulti a ministris chirurgi vel scabellis nixi, praesertim ejus lateris pes, ubi tumor herniae adest: coxae autem sint elatiores, caput aliquantum demissum, ut laxati appareant muscoli abdominales. Ut mentum sterno incumbat, suadent WINSLOWIUS et

LE

LE CHAT DE LA SOURDIERE ²⁹⁾, cum laxatis musculis abdominalibus laxi debeant esse simul musculi colli anteriores, praesertim sternocleidomastoidei, ne tensio horum inducat contractionem abdominis musculorum.

§. 30.

Chirurgus fellulae insidens inter crura aegroti digitisprehendat super tumorem cutem, eam plicet, attollat, atque per eam scalpellum rectum, cujus dorsum tumori obvertitur, trajiciat, et eum ab annulo abdominali inde, aut digitum transversum infra eundem ad basin scroti usque aperiat, ut saccus hernialis cum suis contentis in conspectum prodeat. Dilatetur vulnus in longitudinem, quantum fieri potest, neque metuat chirurgus, cum recte cultrum adigere didicit, malas hujus operationis sequelas. Etenim vasa spermatica nullo modo laedi possunt in vulgaribus casibus, dum pone intestina provoluta locum habere soleant. Rarissime enim observatum

26) Hall. diss. chir. vol. III. p. 114.

est, funiculum spermaticum in antica parte tumoris situm habuisse.³⁰⁾

Quodsi inter haec sanguis fertur, oportet illum linamentis obiectis, vel spongia spiritui frumenti immersa, occupare atque detergere; si vero arteria secta fuit, illam vincire, aut imposito digito miniftri fortius comprimere. Ubi cutis ex inflammatione valde intenta est, et plicari atque attolli nequit: aut cum glutinata inter se sunt provoluta, tunica ab exteriori parte deorsum versus incidi debet circumspectius. Plaga autem facta, adeps quae nonnunquam valde induruit, non tam fecanda, quam ferramento, scalpellove retuso diducenda est, donec tandem ad herniae tunicam, quae ex peritoneo deorsum versus subest, pervenitur.

§. 24.

Tunica haec ipsa, seu sacculus hernialis a quibusdam chirurgis prioris aevi intactus relinquebatur, atque non incisus una cum intestinis, dilatato tantum annulo abdominali, intus condebatur. RAVATONUS fere primus

30) LE DRAN traité des operat. p. 127.

fuit, qui metu lædendarum partium, sine urgentibus symptomatibus, consilium id dedit ³¹⁾ quem sequebatur GARENGEOTUS, is quidem, LOVISIO teste, nimis desultorius artifex, qui deserere solebat aegrotos, dum extra periculum essent. ¹³⁾ Quamvis negari non possit, hernias parvas saepius multo facilius reponi, cum sacco adhuc involutae sunt, inque iis nihil opitulari incisionem tunicae peritonaei; quivis tamen facile concedet, saccum intestinis, quibus faeces nonnunquam inhaerent, omento, aliisque contentis refertum, haudquaquam adeo facile reponi, quam dum ex aperto sacco intestina singula seorsim reducuntur. Deinde vero magni momenti instar habet, intestina ipsa a tunica peritonaei obtecta in conspectum non venire, cum saccum ipsum, non incisum, una cum intestinis reducere volumus. Multoties enim intestina ipsa secum glutinata, contortuplicata, tumoribus duris obfessa sunt, aut inflammationibus, gangraenosis partibus inquinata: quae vitia periculum insigniter augere possunt, dum una

C 2

31) Mem. de l'ac. de. Chirur. vol. IV. p. 290.

cum sacco reponuntur intestina. Denique inficias nemo ibit, facilius iterum prolabi posse intestina sacco peritonaei involuta, quam separata ab illo et seorsim reducta.

§. 25.

Antequam incisio tunicae peritonaei instituitur, considerandum est, utrum sit peritonaeum, quod proxime subest integumentis, an intestinorum ipsa tunica. Fieri enim potest, ut intestina faciem peritonaei prae se ferant, quae nimis tensa et flatibus expansa sunt, denique peritonaeum ruptum est, quod rarius quidem, quandoque tamen, contingit. Verum enim vero differunt omnino intestina a peritonaei facie externa vasorum sanguiferorum numero et gyris atque musculosis fibris, quas produnt, ut confundi atque commutari cum peritoneo nequeant, nisi ab imperito et ignorante.

Caute autem aperiendus sacculus, cum praesertim crassities ejus varia sit pro vario tempore, per quod jam perstitit hernia, pro varia corporis constitutione et pro varia aetate hominis. Hinc lamellatim tela cellularis

ita excindenda, ut tenaculisprehendatur lamina extima, scalpelloque pedem alterum respiciente caute excindatur. Sunt qui, LOVISO praeunte, statim specillum adigant per tunicam, et ad id scalpello transcendant faccum, postea vero forcice demissa latius aperiant. Anceps vero haec methodus, quae expertissimam manum chirurgi requirit, plus damni parere potest, quam emolumenti. Tutius est, lamellatim excindere tunicam, neque prius vulnus dilatare in annulum usque abdominalem, quam donec hic rite examinatus fuerit. Postea enim difficulter instrumenta in annulum condi possunt, cum prius jam incisus est; saepius quoque, uti postea monebimus, omnis omnino annuli incisio superflua judicanda.

§. 26.

Simulac humor effluit aquosus, signum est, totum saccum apertum esse. Melius erit, in inferiori loco tumoris incisionem eo usque urgere, cum ibi humoris copia maxime insignis latere soleat, neque facile intesti-

na eo devoluta laedi possint. ³²⁾ Laticis effluentis qualitas signat statum atque indolem intestinorum, quae si corrupta sunt, humorem profundunt faniosum, male olentem. Cum autem siccae sunt partes, coniectura est ea cum peritonaei tunica coaluisse.

Jam vero, cum penitus apertus est faccus, intestina provolvuntur, atque volumen eorum, a nullo coercitum limite, insigniter augetur. In conspectum venit quaeque vitiosa eorum indoles, cui statim quandoque mederi studet chirurgus, priusquam ulterius procedat. Gangraenosas partes omenti aut intestini abluat detergatque balsamicis atque antisepticis, aut ita resacet, ut mortuam partem ne attingat. Sic quoque in suppuratis intestinis procedat chirurgus, quae curationem in hernia haudquaquam respuere, observationes HEISTERI docent. ³³⁾ Inflammatae partes ipsae reponi possunt, absque periculi urgen-

³²⁾ BELL's Lehrbegr. d. Wundarzneyk. Th. I. S. 250. SABATIERS Lehrb. für pr. Wundärzte Th. I. S. 98.

³³⁾ HALL. diff. chirur. vol. III. p. 238. seqq.

tis metu: tepor enim in abdomine exhalans ex intestinis optime relaxabit et resolvet partes inflammatione tensas 34).

§. 27.

Iam vero, aperto sacco et nudatis intestinis, ad annulum abdominalem est respiciendum, inquirendumque, sufficiatne ad reponenda intestina. Neque prius incidendus, quam lene experimentum factum fuerit, possitne levi extractione intestinum liberari cancellis, qui illud confringunt. Etenim repositio saepius bene contingit, absque ulla annuli abdominalis incisione. Digito porro adacto in annulum, probe inquiratur amplitudo ejusdem, quae si digitum indicem facile admittit, facile etiam intestina reponentur. Necessaria haec est dilatatio sine incisione, ope solius digiti instituta, in hernia femorali, ubi facile laedi potest epigastrica arteria.

Quodsi vero nimis arctus fuerit annulus, digito immisso, qui optimum et vivum constituit specillum, scalpellum dirigatur, obtuso

34) SCHMUCKER chir. Wahrnehm, Th. II. S. 221.

apice praeditum et in extrema parte aliquantum resimum. Cum rectum est scalpellum, facile laeduntur partes: neque adfit globulus in apice ob frictionem noxiam. Scalpellum autem praefendum foli mechanicae dilatationi, in vulgari ramice inguinali, praesertim dum vicinae partes inflammatae sunt, quae facilius laeduntur gravius a distendente et comprimente digito, quam a cultro discidente. Digiti ope esse quamcunque dilatationem anuli instituendam, FABRIUS et LE BLANC praecipue suaserunt, refutati uberius a LOVISIO ³⁵).

§. 28.

Scalpellum ita dirigatur, ut digitus dorso impositus id protrudat versus lineam albam et umbilicum, neque dirigatur versus ilia, ob facilem laesionem vasorum funguiferorum. In hac incisione non ulterius progrediendum, quam donec digitus liberam sentiat aperturam ad recondenda intestina aptam, ne superfluum vulnus oriatur, quod postea adeo facile resarciri nequiret.

35) Mem. de l'ac. de Chirurg. vol. IV. p. 295.

§. 29.

Tum reponenda ipsa intestina cum omento prolapsa, postquam id, quod inter se glutinatum est, digito reseratum atque separatum, omenti portiuncula forte gangraenosa aut ulcerosa abscissa, segregati fuerunt tumores. Nonnunquam tamen, sicut antea monuimus, levis intestinorum laesio aut conglutinatio nullo modo curatur, sed qualia sunt, talia etiam reponuntur intestina. Cavendum vero, dum intestina reconduntur, ut quae ultimo loco provoluta sunt, primo iterum intromittantur, ne contortuplicatio intestinorum contingat. Hinc etiam parieti ei intestinorum digiti imponendi, cui adhaeret peritoneum, neque convexo lateri.

§. 30.

Una cum intestinis faccum hernialem esse reponendum, varii chirurgi suadent, praepri-
mis PFANNIUS³⁶⁾, quia non adeo facile faccus postea cum tunica vaginali concreescere, quia annulus abdominalis multo prius constringi, neque postea incarcerationio iterum contingere

36) HALL. diss. chirurg. vol III, p. 139.

possit. Haec argumenta vero uberius et jure quidem refutarunt LE DRAN et PORTIUS. Non solum enim adhaerent posticae parti sacci vasa spermatica, quorum funiculus nonnunquam adglutinatus peritoneao reperitur, sed relapsus intestinorum multo facilius atque prius promovetur, cum totus omnino saccus reconditur, quam dum sola intestina reposita sunt. Nonnulli quoque suadent tunicam peritoneaei ligandam esse atque vinciendam, ne liber postea maneat transitus intestinorum. Vinctura vero haec constringens ductus feminales plus damni quam emolumenti producet, ideoque penitus deferenda. Neque turundae imponendae annulo abdominali, sicut majores nostri suaserunt, cum frictio et irritamentum, quod turundae producunt, noxas plurimas excitare valeant 37).

§. 31.

Scalpello potius concidendus est annulus abdominalis, atque scarificandus, quo validior fiat cicatrix. Vulneri superdatur pila prius

37) HEISTER in HALL. diff. chirurg. vol. III;
p. 243.

---

in medicamentum ad id accommodatum demittenda. Imponuntur porro panni plures gradati et injicitur fascia, quae formam Trefert. Neque spica sic dicta suadenda, quae molestiae multum producit, cum vincturam vel injicere vel solvere cupiveris, neque emolumenti aliquid singularis affert. Fulciatur simul scrotum sacco, seu appendice fasciae ad id aptae, atque ante tertium aut quartum diem vinctura haec solvenda non est. Deinde vero linamentis carptis impositis iterum ligetur.

§. 32.

Omnia denique autem follicitius, velut in graviter vulneratis, agenda sunt. Perutiles sunt lotiones ex pulpa tamarindorum, cremore tartari aut tartaro boraxato paratae: sic crebrius in alvum immittuntur: clysmata, ne faeces iterum aut flatus accumulentur. Abstinencia prae aliis diaeteticis regulis commendanda aegroto et victus is, qui vulneratis et febrientibus idoneus est.

DELECTUS INSTRUMENTORUM.

§. 33.

Optima instrumenta ea sunt, quorum apparatus simplicitatem signat. Hinc SCALPELLUM primum vulgare, ab altera parte obtusum, in apice paullum resimum sit, sicut RICHTERI, SHARPII et BELLII scalpella. Neque globulo sit praeditum, quale ARNAUDUS commendavit, neque obtuse limatum, quale PETITUS suavit. HEISTERI quoque scalpellum a SENFIO correctum, lamella rotunda praeditum, superfluum est, si exercitata chirurgi manus est.

§. 34.

Specilla rejicienda in dilatatione annuli abdominalis, sed omnino adhibenda cum incidere volueris sacco hernialem. MERYI et PETITI specilla alata, nullo modo adjuvare possunt operationem, sed specillis vulgaribus cedere debent.

§. 35.

Simili plane modo judicandum de dilatatoriis, quae Galli LE CAT, LE BLANC alii-

---

que excogitaverunt ad dilatandum anulum abdominalem.

Substituere conatus est chirurgus LE BLANC instrumentum suum vulgari incisioni, quam ea ratione taxavit, quod dolores excitet fummos, quod facile lacerari possint intestina, quod ipsae saepe numero vulnerentur arteriae adjacentes, quod numquam interstitia, per quae intestina prolapsa sunt, penitus coalescant, dum discissae sunt fibrae tendineae, Hinc ope dilatatorii (Gorgeret) obtusi expandit interstitia musculorum abdominalium, quod jam antea ARNAUDUS ope unci conatus fuerat, quo ligamentum Poupartii in hernia femorali attollebat, ne arteria epigastrica laederetur. Cum vero inflammatae partes vicinae multo magis irritari debeant a compressione et dilatatione violenta, incisio ubique fere praeferenda huic instrumento.

Acus denique singulares commendandae non sunt, sed vulgares eae adhibendae, quibus subligantur vasa vulnerata, aut quibus venter laceratus confuitur.

T H E S E S.

1. Omnis morbi, quem ad laesam vim vitalem referimus, causa proxima in vitiosa organi aegrotantis mixtione quaerenda est.
2. Quamquam, quod extractionis cataractae ejusque depressionis commoda attinet, altera alteri in omnibus quidem casibus praeferranda non est, saepissime tamen extractio depressioni praestat.
3. Non in solidis tantum, verum et in fluidis hominis vivi partibus ad certum gradum vis vitalis laedi potest.
4. In hominibus procul dubio superfoetatio locum non habet.
5. Partus praematuri nec non ferotini, in sensu medico-forensi, ceteris paribus, figmenta sunt, et reapse fundamento carent.
6. Docimasia pulmonum Ploucquetii docimasiae pulmonum Galeni et Danielis longe praeferranda est.

AMICISSIMO SCHULTZIO

S U O

C. D. B A L T Z E R,
P E R L E B E R G E N S I S,

S. P. D.

Honoribus ornatum TE eque nostro heu in perpetuum forsan complexu discedentem, liceat mihi gratulationibus votisque prosequi, quod quidem multo majori cum laetitia facerem, si mihi spes esset TECUM, Amicissime, vivendi et illam felicitatem, quae, quod haud temere auguror, virtutum TUARUM, doctrinae et dexteritatis praemium erit, coram intuendi. Nos junxerunt omnia, quae quidem amicos jungere solent; quare et amor ille noster mutuus talis erat, qualem vera omnisque alieni studii et παθηματος animi impuri libera amicitia illum postulat: sed ipsum hoc in causa est, cur nos divelli jam tantopere doleam, nilque me possit consolari, praeter imaginem illam, quae futurae TUAE felicitatis oculis meis obversatur. Ito igitur, SCHULTZI dulcissime, quo TUA TE fortuna vocat, et honores TIBI in TUA arte collatos faustissimae praxis ingenti gloria augeto, ut quam-

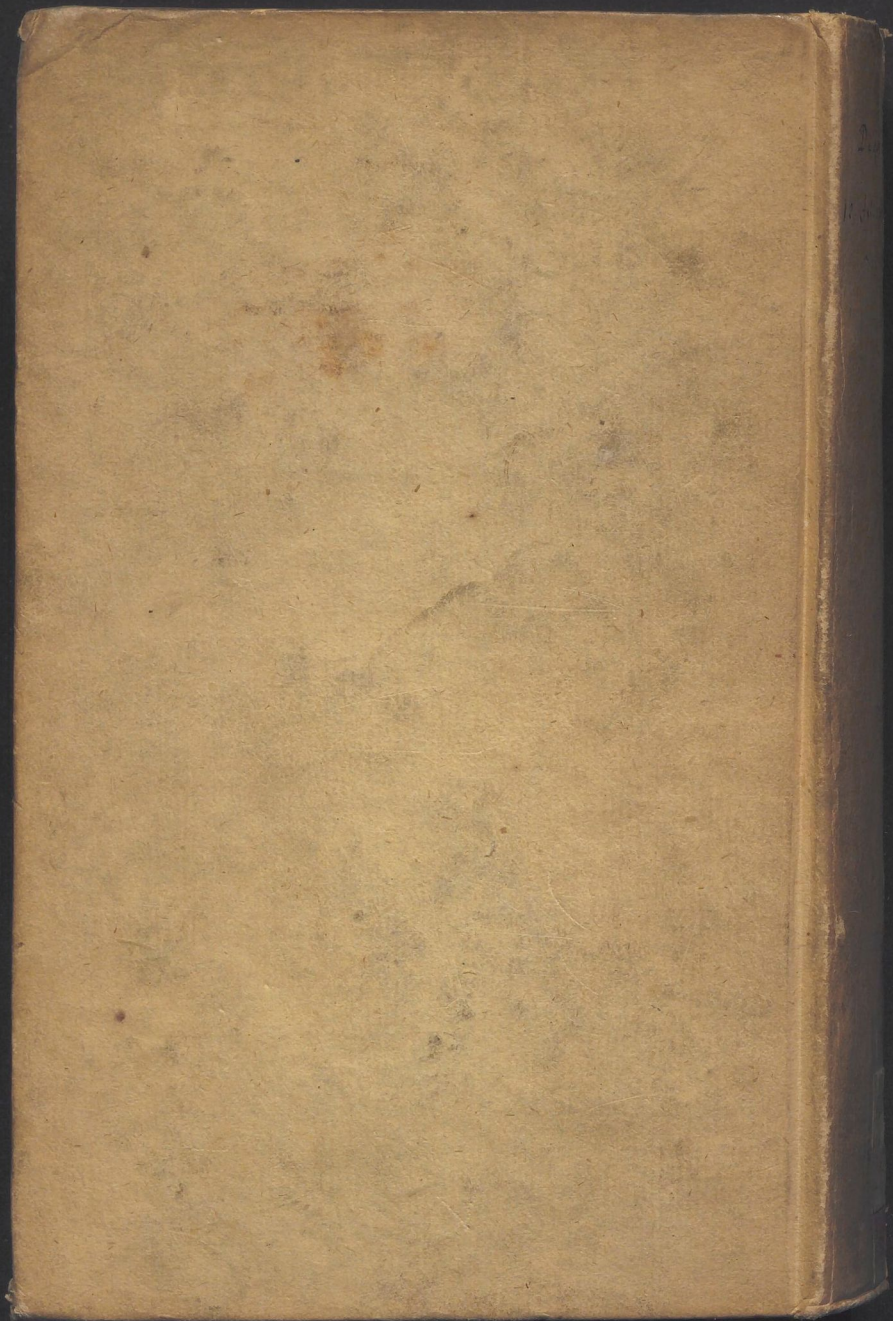
quam in futura tempora una esse non possu-
mus, de TE sicut perpetuo cogitabo, ita
semper audiam. Nosti animum in TE meum,
ego quoque TUUM in me novi; opus igitur
non est, ut me TIBI commendem, TEQUE
de perpetuo meo TUI amore certum esse ju-
beam. En dextra fidesque, SCHULTZI
carissime, quam laedere mihi TIBIQUE
jus fasque non est: et si vita suppeditet, sene-
ctus olim nostra tales nos accipiet amicos, qua-
les juventa habuit. Vale. Halae Sax. d. 13.
Sept. 1797.

1078

PICA

(4)

DE
HERNIARUM
OPERATIONE
ANALECTA

CO

M

FR

